

49. REPORTING OBLIGATIONS DATABASE

1. Inleiding

Vanuit diverse oorsprong (Europese Gemeenschappen, Europees Milieuagentschap, OESO, verdragen van Bazel, Kyoto, OSPAR, ...) zijn de Lidstaten van de Europese Unie onderworpen aan een reeks verplichtingen aangaande het verschaffen van gegevens

Het verschaffen van de gegevens is een zware taak voor de betrokken Lidstaten, maar ook voor de Commissie die alle antwoorden moet verwerken en er een synthese moet van maken.

Op de conferentie "Bridging the gap : new needs and perspectives for environmental information" die in juni 1998 in Londen werd gehouden, werd besloten dat de milieureporting van de Lidstaten moest worden geactualiseerd en gerationaliseerd.

In die context ontwikkelde het EMA, met de steun van België en meer bepaald van het BIM, een hulpinstrument voor het denkwerk rond reporting: de "Reporting Obligation Database" (ROD).

Het ROD-project beschrijft alle verplichtingen aangaande het verschaffen van gegevens inzake lucht, water en afval zoals die door de internationale instanties gevraagd worden en waaraan een Lidstaat moet voldoen.

Het project werd toevertrouwd aan het Observatorium voor Milieugegevens, gelet op zijn ervaring terzake. Sinds 1996 begon het Observatorium immers met de ontwikkeling van een instrument voor de planning en de automatisering van de milieureporting die verricht moest worden door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Alle gestelde vragen werden zeer gedetailleerd beschreven (eenheid, methode, definitie, ...).

Het Observatorium heeft de uitbouw van dat Brussels repertorium voortgezet om het op Europese schaal relevant te maken en het toe te spitsen op de uitwerking van een instrument voor de analyse van de verschillende gestelde vragen.

2. Inhoud en gebruik

De gegevensbank bevat momenteel ongeveer 150 vragenlijsten over lucht, afval en water, 25 000 vragen waarvan de antwoordverplichtingen gespreid zijn over 3 jaar.

In een eerste fase richtte de ROD zich op het beschrijven van de vragenlijst door af te dalen tot op het niveau van de gestelde vragen zelf (actualisering december 1998). Om latere analyses mogelijk te maken werden alle vragen in de gegevensbank geregistreerd:

- Ze zijn eenduidig en onafhankelijk van elkaar;
- Er is telkens maar een afzonderlijke vraagstelling;
- Ze worden elk gekenmerkt door een tiental sleutelwoorden uit een gegevensbank van ongeveer 800 woorden, gedeeltelijk afkomstig uit GEMET.

De gegevensbank bevat een agenda, een echt toekomstgericht tijdschema van de wettelijke verplichtingen inzake het verschaffen van milieugegevens. Hierdoor kan het werk in de verschillende diensten die verantwoordelijk zijn voor de reporting worden georganiseerd.

In een tweede fase werden de vragen over afval (actualisering maart 2001) geanalyseerd in termen van:

- Technische coherentie van de vragen
- Precisie van de basisdefinities
- Relevantie van de vragen ten aanzien van de gevraagde politieke evaluaties
- Eventueel nut voor het interne beleid van de Lidstaten

Het onderzoek heeft als doel constructieve elementen aan te voeren:

- Voor de rationalisering van de afvalreporting,
- Voor zijn integratie in andere milieuaangelegenheden alsook in sociale en economische

aangelegenheden

- Tot de ontwikkeling van relevante indicatoren om de resultaten van het beleid terzake te evalueren.

3. Sleutelwoorden

Een van de troeven van de ROD is het feit dat de vragen gekenmerkt worden door sleutelwoorden. Hierdoor kan de massa aan vragen vanuit alle bronnen samen geanalyseerd worden.

Het register van sleutelwoorden van het Observatorium is gebaseerd op de thesaurus GEMET (General European Multilingual Environmental Thesaurus), ontwikkeld door het Europees Milieuagentschap. Deze bevat ongeveer 5000 woorden.

Het Observatorium heeft de thesaurus op grote schaal getest in projecten voor het sorteren of analyseren van grote aantallen gegevens (DPSIR-klassement, beschrijving van alle technische fiches van de Staat van het Leefmilieu, ROD, werkprogramma van het BIM). Om de doeltreffendheid van de uitgewerkte zoekprogramma's te verhogen, heeft het Observatorium enkel de woorden geselecteerd die relevant zijn voor het gebruik en daaraan specifieke sleutelwoorden toegevoegd (zoals juiste namen van alle stoffen waarvoor een reporting is gevraagd of de concepten die omschreven worden in het stedelijke DPSIR-model). Het bevat ongeveer 800 woorden.

4. Enkele cijfers

Een analyse per milieuthema toont aan dat de wetgeving voor lucht-water-afval het meeste vragen over lucht omvat. Dan volgt water, en vervolgens afval.

De klassering per instelling toont aan dat Corinair goed is voor 60% van de vragen en de richtlijn "harmonisering verslagen" voor 15%.

ROD maakt het mogelijk aan te tonen dat sommige vragenlijsten reeds meerdere milieuthema's integreren, zoals bijvoorbeeld de OSPAR-vragenlijsten.

Als we de vragen via de sleutelwoorden m.b.t. de grote economische sectoren (industrie, landbouw, energie, transport) selecteren, zou de analyse van de vragen zeker en vast interessante elementen aandragen voor het denkwerk over de integratie-indicatoren, aangezien het verzamelen van de gegevens reeds gebeurt.

Een andere mogelijke analyse bestaat erin te bekijken hoe de huidige vragen verdeeld zijn over 'compliance', staat van het leefmilieu (pressure en state) en resultaten van het beleid.

5. Conclusie

Het instrument laat toe een eerste objectief en rationeel beeld te krijgen van de reportingopdracht. Bovendien verschaft het een exhaustieve, geïntegreerde en neutrale discussiebasis in het raam van de rationalisering van de reporting, zowel op technisch als op politiek vlak.

Op Europees niveau is het ROD-instrument een hulpmiddel bij:

- De rationalisering van de vraag inzake gegevens en reporting (de analyse via sleutelwoorden maakt het mogelijk overlappingsen uit te sluiten en de tekortkomingen aan te stippen; zijn alle vragen nuttig? Spelen ze een rol bij het omschrijven van het beleid, bij het omschrijven van doelstellingen, bij de evaluatie van de prestaties van het gevoerde beleid?)
- De rationalisering van het verschaffen van gegevens (de analyse via sleutelwoorden maakt het mogelijk de informatieketens en de ontbrekende schakels aan te stippen)
- De integratie van de beleidslijnen (de analyse via sleutelwoorden maakt het mogelijk te bepalen of er reeds sectorale benaderingen bestaan)

ROD biedt dus de mogelijkheid bij te dragen tot een grotere overeenkomst tussen de "best available information - BAI" en de "best needed information - BNI". Dit impliceert enerzijds dat de BAI verlicht moet worden door de nutteloze vragen weg te laten en anderzijds dat bekeken moet worden welke gegevens (van de antwoorden op de vragen) momenteel beschikbaar zijn om bij te dragen tot het opstellen van antwoorden op de nieuwe vragen.

België heeft overigens een brief in die zin geschreven aan Commissaris Wallström die gunstig heeft geantwoord. De evaluatie van het 5de Europese actieprogramma inzake leefmilieu, uitgewerkt door de Commissie van de Europese Unie / DG Milieu is duidelijk: met behulp van de gegevens waarover ze momenteel beschikt via de door de Lidstaten ingevulde vragenlijsten kan ze niet (of nauwelijks) het eigen milieubeleid evalueren.

Op het niveau van een Lidstaat of een Gewest kan het ROD-instrument een hulpmiddel zijn voor:

- De rationalisering van de gegevensverschaffing via het gebruik van de agenda en via de analyse door sleutelwoorden die het mogelijk maakt de informatieketens aan te stippen en dus de antwoorden te hergebruiken en
- De politieke planning en responsabilisering via de analyse van de vraag inzake gegevens

Als het goed wordt gebruikt zou dit instrument de internationale instanties ook een grotere bewustwording en verantwoordelijkheid kunnen bijbrengen inzake kosten- batenanalyse van hun informatieverzameling.

6. Vooruitzichten

Wil men de logica voortzetten om de huidige vraag naar milieugegevens te erkennen en opnieuw te kenmerken in het licht van de nieuwe vragen, dan moet er volgens twee assen worden gewerkt:

- De ROD-beschrijving uitbreiden naar andere thema's, zoals het algemeen beleid, de chemische producten, de natuur, ... ;
- De analyse van de reeds geregistreerde vragen voortzetten.

In deze context zou ook het concept van duurzame ontwikkeling kunnen worden toegepast als men denkt dat:

- het gaat om een dynamisch en geïntegreerd proces voor het creëren en sorteren van informatie
- het gaat om een rationeel beheer van de middelen door de valorisering van de beschikbare gegevens
- er moet worden gedacht aan de toekomstige generaties van gegevensbeheerders ...

Bronnen

1. *Reporting Obligations Database (ROD) Final report, contract EEA-IBGE/BIM number 3080/b.1998EAA.13482, 1999*
2. *Reporting Obligations Database - Waste Final report, contract EEA-IBGE/BIM number 3080/b.1998EAA.13482, 2001*

Andere fiches in verband hiermee

Schriftje Lucht - basisgegevens voor het plan

- 1. Het DPSIR-model : voor een geïntegreerde aanpak van de bescherming van de luchtkwaliteit
- 2. Vaststellingen
- 3. De internationale overeenkomsten en de gevolgen ervan inzake verschaffing van gegevens - lokale invloed : bescherming van de volksgezondheid
- 4. De internationale overeenkomsten en de gevolgen ervan inzake verschaffing van gegevens - globale invloed : bescherming van de ecosystemen ter bescherming van de mens
- 5. De internationale overeenkomsten en de gevolgen ervan inzake verschaffing van gegevens - de pollutanten opgevolgd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- 59. De bescherming van de luchtkwaliteit

Auteur(s) van de fiche

SQUILBIN Marianne

